

THE LORD OF THE RINGS

en analyse og fortolkning af J.R.R. Tolkiens The Lord of the Rings

af

Kræn Bech-Petersen, 3.a
Varde Gymnasium 2005

THE LORD OF THE RINGS

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord.....	2
Indledning	2
J.R.R. Tolkien	2
De vises valg	4
Ringens rejse: Venskabet udfordres.....	6
Ringens ondskab: Fristelse	9
Ringens destrueres: Selvopofrelse.....	12
På godt og ondt	14
Afslutning	16

Til alle, som søger lys i Midgård:

*Eala Eärendel engla beorhtast
Ofer Middangeard monnum sended*

*(Hil Eärendel, du lysets engel
over Midgård, til mennesker sendt)*

oþe riþe to rula eþerþ all

FORORD

I noteanvisningerne bruger jeg følgende forkortelser: LOTR er the Lord of the Rings, FOTR er the Fellowship of the Ring, TT er the Two Towers og endelig er ROTK the Return of the King. Illustrationen på forsiden er lavet af Thea Bech-Petersen.

INDLEDNING

The Lord of the Rings er uden tvivl det mest læste værk i det 20. århundrede. Tolkien er kåret til det 20. århundredes forfatter, og filmatiseringen af fortællingen er set af milliarder af mennesker. I denne opgave vil jeg, med særlig vægt på forholdet mellem Frodo og Sam, give en analyse og fortolkning af J.R.R. Tolkiens mesterværk *The Lord of the Rings*. Desuden vil jeg give en karakteristik af troldmanden Gandalf, der planter væsentlige tanker i Frodo.

Tolkien var meget religiøs, og det kommer også til udtryk i *The Lord of the Rings*, og denne dimension vil jeg kigge på i min analyse og fortolkning og vurdere, hvilken betydning den har for værkets samlede budskab.

Jeg vil følge bogens handling, da det vil være mest naturligt for at kunne beskrive og uddybe forholdet mellem Sam og Frodo, og hvordan det udvikler sig.

J.R.R. TOLKIEN

John Ronald Reuel Tolkien blev født d. 3. januar 1892 i Bloemfontein, Sydafrika. Da Tolkien var 4 år, døde faderen og moderen tog de to sønner, John og lillebroderen Hilary, med til England for at slå sig ned der, og de konverterede til den romersk-katolske kirke. Denne handling prægede Tolkien resten af sit liv, da han derefter levede strengt efter reglerne. I 1914 døde moderen af diabetes, og deres præst, Fader Francis, sørgede for, at drengene blev opdraget og uddannet.

Omkring 1908 mødte Tolkien Edith Bratt, som han blev voldsomt forelsket i, men Fader Francis forbød ham at se hende, før han var fyldt 21. Han adlød og skrev kun breve til hende. Dette venskab udviklede sig meget gennem disse breve og endte med, at de blev gift i 1916, efter at hun konverterede til den romersk-katolske kirke.

oþe riþb eo ruld eþeþ æll

I 1911 blev han optaget på Oxford Universitet på Exeter College, hvor han studerede sprog såsom oldengelsk, gotisk, walisisk og finsk. Han opnåede en noget skuffende andenklasserang i hans 4. års prøve. Han skiftede derfor fra de klassiske sprog til mere engelsk betonet sprog og litteratur. I studierne af det engelske sprog fandt han mange gamle digte og værker, som inspirerede ham til det univers, vi kender fra *The Lord of the Rings*. Det klassiske digt, Beowulf, brugte Tolkien mange ting fra, og han tyvstjal faktisk et par ting, som f.eks. det gyldne slot Meduseld i kongeriget Rohan.

Kort efter at være blevet gift med Edith, blev Tolkien sendt til vestfronten ved Somme, men blev hurtigt sendt hjem igen, da han led af skyttegravsfeber. Disse grufulde minder fra 1. verdenskrig prægede også Tolkien i *The Lord of the Rings*. De mange lig, der nærmest bare flød i skyttegravene kombineret med, at han mistede nogle af sine allernærmeste venner, inspirerede ham til slagene ved Helm's Deep og på Pelennor Field, der er de to afgørende slag i trilogien. Efter at være vendt hjem begyndte Tolkien på mere seriøst arbejde. Han blev ansat til at være med i processen om at skabe Oxford English Dictionary, hvor han bl.a. fandt ud af, at det ville være mere sprogligt korrekt at skrive elves i stedet for elfs.

Allerede her begyndte han at skabe universet omkring Middle-Earth. I 1918 læste han *The Fall of Gondolin*, der beskriver det første rige i Middle-Earth, højt for klubben på Exeter College. Han startede sammen med venen C.S. Lewis klubben Inklings, hvor alle medlemmerne kunne læse deres værker op og blive vurderet af de andre. Tolkien skrev meget om Middle-Earth, deres lande og sprog. Han opfandt op til flere sprog til de forskellige racer, f.eks. elversprogene Sindarin og Quenya. Alligevel tog det for alvor først fart, da han omkring 1927 rettede opgaver for sine elever. En af dem havde ladet en side stå blank, og som besat af en dæmon skrev Tolkien: "*In a hole in the ground there lived a hobbit.*" Tolkien bestemte sig straks for at finde ud af, hvad en hobbit var, og det endte med børnebogen *The Hobbit*, der udkom i 1937.

Fra det tidspunkt var J.R.R. Tolkien et velkendt navn, og forlaget ville da også gerne have en opfølger til *The Hobbit*, men det skulle tage sin tid, da Tolkien var noget af en perfektionist. Hver gang han syntes, at det han havde skrevet, var dårligt skrev han hele siden om. Det var en af grundene til, at *The Lord of the Rings* først udkom i 1954. Bogen var en bestseller nærmest med det samme, og Tolkien blev en velhavende mand.

oþe riþb eo ruld eþeþ æll

Tolkien døde d. 2. september 1973, og overlod *The Silmarillion*, der beretter om verdens skabelse, til sin søn, Christopher, der senere redigerede og udgav den.

DE VISES VALG

The Lord of the Rings starter i Hobbiton, en by fuld af hobbitter, der lever deres rolige, engelsk-lignende liv. Det er ideal-samfundet for Tolkien, og det er inspireret af det liv, han levede i Oxford. Hobbitter er et fredfyldt folkefærd og har aldrig rigtig interesseret sig for, hvad der sker udenfor deres land, The Shire. Det eneste særtilfælde har været Bilbo Baggins, der i *The Hobbit* drog ud sammen med troldmanden Gandalf og 12 dværge på en farefuld færd, for at genvinde dværgenes tabte guld. På denne færd bliver Bilbo adskilt fra de andre, og derved møder han Gollum, der sidder i sin hule og taler med sig selv. I denne hule finder Bilbo en magisk Ring, der kan gøre ham usynlig. Tilsyneladende har Gollum tabt denne Ring, men Bilbo har ingen intentioner om at give den tilbage. Gollum prøver at vinde den tilbage, men Bilbo flygter. Denne Ring viser sig yderst nyttelig, da Bilbo bruger den til at slippe ubemærket gennem mange forhindringer.

Tilbage i Hobbiton opbevarer Bilbo Ringen som en hemmelighed. Den eneste, der ved noget om Ringen udover Bilbo, er Gandalf. Han ved dog kun, at det er en magisk Ring, og han er ikke klar over, at det er Herskerringen, der blev smedet mange tusinde år, før Bilbo fandt den, og som skulle bruges af Sauron til at hylde hele verden i mørke. Gandalf er begyndt at fatte mistanke til Ringen, og da Bilbo overdrager den til Frodo, sætter Gandalf ud for at undersøge mere om Ringen.

Men hvem er denne Gandalf? Gandalf er en Istari¹, hvis formål på jorden er at rådgive og vide og ikke så meget at handle. Gandalf er den klassiske troldmandsskikkelse, vi finder i mange eventyr. Han er vejlederen, der hjælper helten til at træffe de rigtige

Gandalf the White

¹ Istari betyder "De Vise". Saruman og Gandalf er 2 af de 5 Istari, der kom til Middle-Earth

oþe riþb eo ruld eþeþ æll

beslutninger. Tolkien beskriver Gandalf og Istarierne i et brev fra 1954 som værende inkarnerede engle. Han skriver, at han med inkarneret mener, at disse engle blev sendt til jorden i en almindelig krop, der også kan skades, trættes og dræbes, men deres ånd holder dem gående længere, og den vil aldrig ophøre.² Og Gandalf dør også i Morias miner, som de går gennem med fællesskabet i FOTR. Men han bliver genfødt som den Istari, Saruman burde være blevet til. Han bliver til Gandalf den hvide, og den hvide er den øverste farve hos Istarierne, men Saruman fornemmer ikke Gandalfs tilbagevenden. Han ser ikke, at han selv er blevet Saruman den farveløse.

Gandalf, og Istarierne generelt, minder på mange måder om filosoffer. De minder specielt om den gamle græske filosof Sokrates, hvis indhold i livet var at lære. Ligesom Sokrates erkender Istarierne deres uvidenhed og er konstant på jagt efter ny og mere viden. Sokrates var af den opfattelse, at man kun kunne erhverve sig visdom ved erkendelse af sin egen uvidenhed.

'Hverken han eller jeg kender måske til noget virkeligt sandt eller godt, men jeg er alligevel bedre stillet end han, for han ved ingenting, men tror, at han ved; jeg, derimod, hverken ved eller tror, at jeg ved.'³

Dog er Istarierne hævet over Sokrates's menneskelighed, da de ikke føler sig bedre end andre, og de skilter slet ikke med det, som Sokrates her giver udtryk for. Udover Istarierne er Frodo også en filosof-type. Han prøver ikke at imponere andre med sin viden, men lytter i stedet. Han er modsætningen til mennesker i den vestlige verden. Vi kan godt lide os selv, mens Frodo er den diametrale modsætning. Han er ikke alene hovedpersonen i værket, han er også med for at appellere til vores selvtilfredshed, der godt kunne bruge en dæmper engang imellem. Det viser Tolkien med Saruman, der bliver grebet af denne selvtilfredshed og bliver blind overfor det, der sker. Han tror, han er ufejlbarlig, men tager grueligt fejl, og må betale for det med sit liv.

Gandalf er en af de vigtigste figurer i hele fortællingen. Han er den næsten alvidende gudelignende skikkelse, der på forunderlig vis træffer valg, der altid viser sig at være de bedste. Det er ham, der bestemmer, at Merry og Pippin skal med i Ringens broderskab, og uden dem havde Eowyn ikke slået Nazgûl-lederen ihjel, og Faramir var ikke blevet frelst fra

---

² Dickerson, Matthew: Following Gandalf, p 49

³ Bruner/Ware: Ringen Sluttes, p 40

oþe riþe to rula eþeþe all

sin fader Denethors vanvid med at brænde ham levende. Men vi ser også, at Gandalf ofrer sig i Morias miner for de andres skyld. Da han stiller sig op mod balroggen, ved han udmærket, at der ikke er nogen chance for at overleve, og da han falder ned i afgrunden sammen med balroggen, giver han heller ikke op, men kæmper videre. Han forudser dog ikke sin genfødsel, men på nogle måder kommer det ikke bag på ham, at han bliver sendt tilbage for at udføre sin mission.

'And if it were possible, one would say that at the last Gandalf fell from wisdom into folly, going needlessly into the net of Moria,' [said Celeborn].

'He would be rash indeed that said that thing,' said Galadriel gravely.
'Needless were none of the deeds of Gandalf in life.'⁴

Her giver elverdronningen Galadriel, der er en af de ældste skabninger i Middle-Earth, til kende, hvor meget hun stoler på Gandalf og hans gerninger, og hun opfordrer til at, andre også bør gøre sådan. Alle disse gerninger ser gennem hele værket ud som at være meningsløse, men i slutningen efter det store slag i ROTK ser vi, at ingen af disse valg, som Gandalf har truffet var meningsløse.

Gandalfs efterfølgende handling med at overtale Thorin til at hyre Bilbo Sækker til ekspeditionen som indbrudstyv, måske fordi han ønskede at anvende Herred-folkets latente styrke ved en senere lejlighed, havde endnu vigtigere konsekvenser, da Bilbo kom i besiddelse af den Ene Ring.⁵

Jeg tvivler på, at det har været Tolkiens mening fra starten, at Gandalfs valg af en hobbit skulle bruges i LOTR, og derfor mener jeg, at ovenstående er noget, Foster selv har fundet på. Der huserer mange af disse påstande på nettet, men sagen er, at Tolkien ikke havde den fjerneste idé om LOTR, da han skrev Hobbitten. Han fandt ifølge ham selv først på historien om Frodo, Sam og alle de andre mange år efter Hobbitten.

RINGENS REJSE: VENSKABET UDFORDRES

Da Frodo får Ringen overdraget af Bilbo, er han ganske uvidende om dens historie og virkning. Det eneste han som sådan ved, er at man forsvinder, hvis man tager den på. Han får at vide af Gandalf, at han skal gemme den væk og endelig ikke bruge den. På dette tidspunkt

---

⁴ Tolkien, J.R.R.: FOTR, p 358

⁵ Foster, Robert: Det store Tolkien Leksikon, pp 179-180

oþe riþb eo ruld eþeþþ æll

har Gandalf en mistanke til, at det kan være den Ene Ring. Frodo er imidlertid helt uvidende om alt, der er sket udenfor The Shires grænser. Efter at være kommet og gået gennem en del år finder Gandalf endelig ud af, at Frodo er i besiddelse af den Ene Ring. Han ser kun en udvej, og det er, at Frodo hurtigst muligt må tage af sted mod Rivendell for at videregive Ringen til den, der skal bringe den til Mount Doom. Frodo og hans gode ven og gartner, Sam, tager af sted sammen med Pippin for at drage mod Frodos nye hjem, Crickhollow. Endnu lurder ingen farer, men undervejs møder de en sort rytter. De ved imidlertid ikke, at det er Saurons tjenere, Nazgûl, der er på jagt efter Ringen og dermed Frodo.

De tre når til Crickhollow, og derfra går de videre sammen med Merry, først mod Bree, hvor de møder Strider, og derefter Rivendell. I Rivendell bliver der holdt møde, hvor Frodo indvilliger i at bære Ringen til Mordor, hvor den skal destrueres. Gandalf, Sam, Merry, Pippin, Aragorn, Boromir, Legolas og Gimli bestemmes til at drage med ham. I skoven ved Amon Hen beslutter Frodo at forlade de andre efter at være blevet angrebet af Boromir i hans stræben efter at få Ringen. Frodo har ikke lyst til at nogen skal tage med ham, men Sam vil ikke forlade Frodo. Han tænker sig om, og finder ud af, at Frodo har taget en af bådene og Sam kaster sig i floden for at nå båden velvidende, at han ikke kan svømme. Sam kommer dog op i båden og drager sammen med Frodo til Mordor.

'It is no good trying to escape you. But I'm glad, Sam. I cannot tell you how glad. Come along! It is plain that we were meant to go together.'⁶

Frodo er meget heldig at have en så ofrende ven som Sam, der er villig til at følge Frodo i døden. Sam er årsagen til, at Frodo overlever denne farefulde færd, da han opmuntrer Frodo, så han ikke bliver tyngt alt for meget af Ringen.

Hellere to end én, de får god løn for deres slid. For hvis de falder, kan den enes hjælpe den anden op. Men ve den, der er alene! Hvis han falder, er der ingen anden til at hjælpe ham op. Og når to ligger sammen, kan de holde varmen, men hvordan får man varmen når man er alene? Den, der er alene, tvinges i knæ, men to kan holde stand. Tretvundet snor brister ikke så let.⁷

Denne alt opofrende ven er ikke en type, Tolkien har fundet på. I Bibelen er der flere eksempler på denne trofaste ledsager, som Sam er for Frodo. Davids trofaste ven var

---

⁶ Tolkien: FOTR, p 409

⁷ Bibelen, Præd 4,9-12

of þú þú to þú þú þú þú all

Jonatan, der var søn af kong Saul, og dermed retmæssig arving til tronen, men Gud valgte David som konge og det accepterede Jonatan, selvom han egentlig burde hade David. Jonatan risikerer endda sit eget liv for at forsvare sin ven. Moses fik sin bror Aron og Paulus havde Lukas, der blev ved hans side, da alle andre forlod ham. På samme måde får Frodo Sam, der hverken er særlig klog eller modig, men han er trofast.

*A faithful companion on the journey of life is one of God's greatest gifts.*⁸

Efter at have forladt de andre begiver Frodo og Sam sig gennem det stenede og noget ufremkommelige landskab ved Eryn Muil. De vandrer gennem landskabet, og får snart følgeskab af Gollum. Han overfalder dem, men hobbitterne er i overtal, og Frodo truer ham på livet med Sting, hans sværd. Gollum bliver pludselig ynkelig, er bange og kalder dem for rare hobbitter, hvorimod han før overfaldet kalder dem beskidte tyveknægte.⁹ Gollum skaber splid mellem Frodo og Sam for første gang på netop dette tidspunkt.

Frodo, der tager Ringen på

'No,' said Frodo. 'If we kill him, we must kill him outright. But we can't do that, not as things are. Poor wretch! He has done us no harm.'

'Oh hasn't he!' said Sam rubbing his shoulder. 'Anyway he meant to, *and* he means to, I'll warrant. Throttle us in our sleep, that's his plan.'¹⁰

Frodo er her meget tilgivende, mens Sam er den mistroiske, og det forbliver han gennem hele historien overfor Gollum. Han forklarer det senere med, at han kun tænker sådan for Frodos skyld. Man mærker tydeligt, at Frodo har lært noget af Gandalf, der som en fortids-stemme siger noget, der er meget rammende for den kristne tro:

What a pity Bilbo did not stab the vile creature, when he had a chance!

Pity? It was Pity that stayed his hand. Pity, and Mercy: not to strike without need.

I do not feel any pity for Gollum. He deserves death.

⁸ Bruner/Ware: Finding God in the Lord of the Rings, p 50

⁹ Tolkien: TT, pp 617-618

¹⁰ Tolkien: TT, p 618

ofe riþe to rule Eþerþ all

*Deserves death! I daresay he does. Many that live deserve death. And some die that deserve life. Can you give that to them? Then be not too eager to deal out death in the name of justice, fearing for your own safety. Even the wise cannot see all ends.*¹¹

Gandalf siger her noget, der for mig minder utrolig meget om dette:

Døm ikke, for at I ikke selv skal dømmes. For den dom, I dømmes med, skal I selv dømmes med, og det mål, I måler med, skal I selv få tilmålt med.¹²

Frodo har taget ved lære, og er blevet klogere, mens Sam ikke ser på sagen med samme øjne. Han ser sin bedste ven finde en anden ven, der er mere hjælpsom i denne situation, end Sam er. Sam må finde sig i Gollum eller vende om, men han holder alt for meget af Frodo til at kunne vende om.

RINGENS ONDSKAB: FRISTELSE

Rejsen går videre og de går gennem The Dead Marshes, hvor det store slag blev kæmpet flere tusinde år før, og hvor Sauron led sit store nederlag og mistede Ringen. I marsken ligger mange døde ansigter, der vender op mod Frodo, Sam og Gollum og der er lys på vandet, hvor alle lig ligger. Mens de går gennem marsken, dukker en af Nazgûl op. De gemmer sig i lang tid. Gollum er skræmt, mens Frodo nu begynder at tynges af Ringen.

In fact with every step towards the gates of Mordor Frodo felt the Ring o nits chain about his neck grow more burdensome. He was now beginning to feel it as an actual weight dragging him earthwards.¹³

Mens Frodo har nok at se til med Ringen, holder Sam et vågent øje med Gollum. Det giver pote, da Sam en nat hører Gollum sidde og debattere med sig selv. Gollum er vildrede. Hans to personligheder er i dyb konflikt. Den ene vil hjælpe Frodo, mens den anden vil have Ringen, *The Precious*. I sidste ende beslutter Gollum sig for at føre dem til *Hende*. Sam undrer sig over, hvem det er. Men det er en plan Gollum holder for sig selv, og han bliver ved med at opføre sig som den trofaste slave for Frodo, hvilket foruroliger Sam en smule.

---

¹¹ Tolkien: TT, p 620

¹² Bibelen, Matt. 7,1-2

¹³ Tolkien: TT, p 636

oþe riþb eo ruld eþeþ æll

Han har luret, at Gollum har skumle planer, men der er ikke så meget andet at gøre end at følge ham.

Snart er de ude af marsken og ankommer til The Black Gate. Men porten er lukket og Gollum anbefaler en anden vej. Sam er ikke tryk ved situationen, men Frodo stoler på Gollum endnu en gang. Han vil føre dem forbi den borg, der engang hed Minas Ithil, The Tower of the Moon, som Elendil¹⁴ byggede. Sauron har erobret det, og nu hedder det Minas Morgul, The Tower of Black Magic, og det bebos af Nazgûl. De begiver sig af sted, for at kravle op af en stejl trappe, der fører til Cirith Ungol. På vejen ser de flere hære på vej ind i Mordor, men de slipper uset forbi. Da de er ved at forberede maden, bliver de fanget af fire mænd, der er meget i tvivl om, hvad de har fanget. Frodo tænker på Boromir, da mændene ligner ham i staturen og på talemåden. Det er heller ikke helt forkert, for det er Faramirs mænd. Faramir er Boromirs lillebror, og han beslutter at tage Frodo og Sam med sig, da han opdager, at Frodo har Ringen, som Boromir blev sendt til Rivendell for at skaffe. Faramir opholder dem i lang tid, hvor de prøver at få lov til at gå, men Faramir vil bringe Ringen til Minas Tirith, The White City. Mens dette står på dukker Gollum op ved The Forbidden Pool, hvor Faramirs mænd indfanger ham, og bringer ham til Frodo.

Faramir erfarer imidlertid, at Gollum vil føre dem til Cirith Ungol, og han advarer dem kraftigt om, at det ikke er noget godt sted. Det er det, Sam hele tiden har ment, men Frodo vælger, at stole på Gollum. Gollum er opslugt af begæret til Ringen, at han vil gøre alt for at få den igen. Det betyder, at han på nuværende tidspunkt bliver nødt til, at spille rar og hjælpsom, og lige så snart han ser sit snit til det, vil han tage Ringen og dræbe hobbitterne.

Apostlen Jakob skriver: 'Når man fristes, er det ens eget begær, der drager og lokker én; når så begæret har undfanget, sætter det synd i verden, og når synden er vokset op, føder den død.'¹⁵

Gollum begærer ikke Ringen i sig selv, men det Ringen gør for ham. Da han i marsken sidder og diskuterer med sig selv, siger han, at hvis han får fat i Ringen, er det måske ham, der bliver den mægtige, der kan underlægge sig hele verden. Han opfører sig ligesom Adam og Eva. De tog ikke æblet, fordi det var æblet de ville have, men de tog det

---

¹⁴ Elendil var konge af Gondor flere tusinde år før historien om Frodo og Ringen. Det var hans søn, Isildur, der huggede Ringen af Saurons hånd.

¹⁵ Bibelen: Jak. 1,14-15

opþe ríngi tó rúli tók þá all

for at blive som Gud. Men det, man begærer mest af alt, kan vise sig at blive ens egen undergang, og det er da også tilfældet med Gollum. Dette fænomen ser vi ofte i dagligdagen: en ludoman, hvis spillelyst tog over, og nu har han mistet sin familie og venner; en alkoholiker; en respekteret mand, der bliver slavebundet af pornografi. Disse er blot nogle få eksempler på denne Gollum-type. Det er et sådant begær, Tolkien advarer imod, og det bruger han Gollum til at vise.

Da Frodo, Sam og Gollum ankommer til tunnelen ved Cirith Ungol, forsvinder Gollum. Frodo og Sam er overladt til sig selv. De kæmper sig vej gennem edderkoppespind og knogler i tunnelen og når ud på den anden side. Men edderkoppen er efter dem, og den får ram på Frodo efter at Sam er blevet slået ned af Gollum, men Sam er ikke sådan at slå ud, og han angriber Gollum og en drabelig kamp ender med, at Gollum stikker af. Sam sætter efter Frodo og finder kæmpeedderkoppen Shelob, der har dræbt Frodo. Sam bliver vred, og angriber hende, og rammer hende med sit sværd. Kampen står på i et stykke tid, og han får overmandet Shelob, og hun forsvinder. Men det ser sort ud for Frodo. Shelob nåede at stikke ham med sin giftige brod, og han ligger ligbleg på jorden indvundet i spind. Sam er helt ude af den, men han beslutter sig for at gå videre. Han tager Sting, Galadriels Phial og Ringen. Han vil gerne gå videre for at udføre opgaven, men han kan ikke forlade Frodo, og det er da heller ikke Sam selv, der bestemmer næste træk. Der er orker på vej, og Sam bliver nødt til at gemme sig.

Gollum

Her har vi en konflikt i Sam. Hans godhed tillader ham ikke at bære Ringen og dens ondskab. Den opgave er pålagt Frodo, og derfor kan Sam ikke bære den, og alt håb svinder bort.

'I can't help it. My place is by Mr, Frodo. They must understand that – Elrond and the Council, and the great Lords and Ladies with all their wisdom. Their plans have gone wrong. I can't be their Ring-bearer. Not without Mr. Frodo.'¹⁶

Sam tager sig sammen og skal til at trække sit sværd, da orkerne kommer forbi med Frodos krop. Og ud fra deres samtale konkluderer Sam, at Frodo ikke kan være død, men

---

¹⁶ Tolkien: TT, p 742

snarere bevidstløs. Orkerne fører ham til Cirith Ungol, hvor han skal tilbageholdes. Sam må gøre noget. Hele Middle-Earths skæbne hviler på hans skuldre. Hvis ikke han befrier Frodo, må han selv tilintetgøre Ringen. Han vil redde Frodo.

His love for Frodo rose above all other thoughts, and forgetting his peril he cried aloud: 'I'm coming, Mr. Frodo!'¹⁷

Der er ingen tvivl om, at Sam ikke kan klare sig uden Frodo. Det er som om, Ringen har knyttet dem tættere sammen. Denne kærlighed til Frodo er så stærk som noget, og endnu stærkere end Ringens magt. Derfor er det så vigtigt, at Sam går sammen med Frodo. Det er også det, Tolkien prøver at fortælle: lige meget, hvor meget ondskab, der er til i verden, kan den altid overvindes med kærlighed. Sam føler, at Frodos helbred og sikkerhed er hans ansvar, og derfor går han ind i Cirith Ungol for at befri Frodo. Han søger længe, og finder til sidst Frodo i toppen af tårnet. Da Frodo vågner, frygter han, at orkerne har taget Ringen, og at missionen er ovre. Da Sam så afslører, at han har taget Ringen, bliver Frodo sur. Han tror, at Sam er en ork for et kort øjeblik. Frodo advarer Sam om at komme mellem ham og Ringen igen. De forklæder sig som orker og forlader tårnet lige før Nazgûl kommer. Endnu en gang ser vi det begær og den ondskab, Ringen besidder. Frodo er klar til at slå Sam ihjel, fordi han har taget Ringen. På trods af dette vredesudbrud, holder Sam fanen højt og glemmer det hurtigt igen.

'Well, there you are, Mr. Frodo. A perfect little orc, if I may make so bold – [...]'¹⁸

Jeg synes, det er bemærkelsesværdigt, at Sam hele tiden holder humøret højt, uanset hvilke farer de måtte gå gennem, og på trods af, at han bliver fristet af Ringen.

RINGEN DESTRUERES: SELVOPFRELSE

Frodo og Sam begiver sig ud på den lange march mod Mount Doom for at tilintetgøre Ringen. Det er en lang vej, og Ringen bliver tungere for hvert skridt de tager. Det ser sort ud for dem, og specielt Frodo er nede:

---

¹⁷ Tolkien: ROTK, p 909

¹⁸ Tolkien: ROTK, p 923

orke rirb to ruld eþerþ all

'I am tired, weary, I haven't a hope left. But I have to go on trying to get to the Mountain, as long as I can move.'

Men heldigvis er Sam der til at holde humøret oppe, og han vil gøre alt for, at Frodo kommer helskindet gennem denne pinsel. Heldet er med dem. Krigen er i gang udenfor Mordor, og det tiltrækker Saurons opmærksomhed, så de kan slippe ubemærket igennem. Ringen bliver dog stadig tungere og Frodo ser hele tiden et hjul af ild for sig. Frodo har set sin undergang. For ham er alt håb ude, ligesom det var for Jesus, da han skulle korsfæstes. Jesus havde forudset sin egen død, og var afklaret med det. Frodo er også fuldstændig afklaret med, at han nok ikke vender hjem efter at have destrueret Ringen. Han ofrer sig for alle frie folk i Middle-Earth ligesom Jesus ofrede sig for menneskeheden.

På vej op af Mount Doom er Frodo helt færdig. Et godt stykke oppe af bjerget kan Frodo ikke mere og Sam tilbyder sin hjælp, men Frodo bliver som besat af en dæmon.

'Stand away! Don't touch me!' he cried. 'It is mine, I say. Be off!'

Ringen har for alvor fået magt over ham, og har taget, alt godt fra ham. Han kan ikke huske noget som helst. Han kan ikke huske smagen af mad eller vand. Trods byrden fortsætter Frodo, men på det allersidste stykke vej kan han simpelthen ikke mere. Sam træder til og bærer Frodo. Han tager ham på skulderen og bærer ham et godt stykke op af bjerget. Sam agerer her som Simon fra Kyrene, der blev sat til at hjælpe med at bære Jesu kors. Sam gør det dog frivilligt i modsætning til Simon. Sam giver ikke op, før hans vilje slipper op.

Samwise Gammgee

Han presser sig til det yderste, hvilket er noget af en vennetjeneste og heltegerning.

Ved indgangen til Mount Doom venter noget ubehageligt. Gollum er fulgt efter dem, og han angriber dem for at få sin dyrebare igen. Sam ser sit snit til endelig at gøre op med Gollum og give ham, hvad han har fortjent. Sam sætter Gollum af og løber med Frodo ind i bjerget. De er endelig nået til deres mål.

'I have come,' he said. 'But I do not choose now to do what I came to do. I will not do this deed. The Ring is mine!'

Sam er lamslået, men han kan ikke nå at gøre noget, før han bliver slået ned af Gollum, der bagefter angriber Frodo, der har taget ringen på. Sam vågner og ser Gollum bide

oþe riþe to rula eþeþ áll

i et eller andet, der senere viser sig at være Frodos finger. Gollum bider den af og får dermed fat i Ringen, men glæden er kortvarig. Han træder forkert og falder ned i flammerne. Dermed er det Gollum, der destruerer Ringen. For selv det onde tjener i sidste ende det godes formål. Det er Gollums begær efter Ringen, der tilintetgør ham, og Gandalf havde ret, da han sagde, at Gollum stadig havde en rolle at spille, og det erkender Sam og Frodo. Efter tilintetgørelsen af Ringen begynder Mordors undergang og Frodo og Sam ser deres undergang, men de bliver reddet af Gwaihir, ørnenes fyrste.

I Peter Jacksons filmatisering af værket er dette sted et af de mest rørende tidspunkter i alle tre film. Sam og Frodo ligger kvæstede omgivet af lava, og de ser ikke noget håb om at overleve og alligevel glædes de over, at de har hinanden. Det er det ultimative venskab. At ligge og gå sin undergang i møde med sin bedste ven, og at man stadig kan glædes ved det. Det er også noget af kernen i heroiske handlinger: selvopofrelse. Vi har set det i mange eventyr, men også i det virkelige liv, som dengang amerikanske tropper gik i land i Normandiet d. 6. juni 1944 for at befri Europa. Soldaterne havde ikke meget håb for at overleve, men de kæmpede for vores skyld. Det hele er et billede på den ultimative helt: Jesus Kristus:

Gud viser sin kærlighed til os, ved at Kristus døde for os, mens vi endnu var syndere.¹⁹

PÅ GODT OG ONDT

Peter Jackson har udtalt i flere interviews, at forholdet mellem Frodo og Sam var det vigtigste handlingsforløb i hele historien, og det er dette forhold, der driver historien fremad. Det er deres handlinger, der afgør udfaldet. Hvis de svigter, vinder Sauron. Det er Sams kærlighed til Frodo, der holder Frodo kørende, og lige så længe de to venner er i live har de andre stadig noget at kæmpe for. Et så simpelt tema som venskab har måske den største effekt i denne episke fortælling.

Sam er en af de væsentligste figurer i historien. Jeg vil gå så langt til at sige, at han i store dele af historien er mere vigtig end Frodo. Han ændrer fokus hos fortælleren fra Frodo til ham selv. Frodo er opslugt af sig selv og Ringen, og han ser ikke virkeligheden, hvorimod

---

¹⁹ Bibelen: Rom. 5,8

oþe riþb to rula eþeþm all

Sam ser det hele. Det er hans skyld, at Frodo når helt til Mount Doom, og jeg tror mange gerne ville have set, at det var Sam, der kastede Ringen i ilden, da Frodo ikke ville. Man undres også over, at Sam ikke bliver påvirket af Ringen som alle andre gør. Boromir, Faramir, Galadriel og til tider Gandalf og Aragorn. De to sidstnævnte kan dog abstrahere fra denne fristelse, men Sam bliver overhovedet ikke påvirket af Ringen. Den taler ikke til ham, som den taler til Frodo. Han får dog tanker om ham selv som verdens herre, men det, der holder ham fra vanviddet, er hans manglende ambitioner om sig selv. Han stoler ikke nok på sig selv, og tror ikke han er værdig til at bære Ringen. Han tager Ringen fra Frodo i den rette ånd: for at forhindre at orkerne får fat i den, hvorimod Boromir og de andre vil bruge den som et våben.

Temaet med Ringens fristelse bliver godt gengivet i filmatiseringen. Peter Jackson har gengivet det ved, at Ringen rent faktisk kalder på personerne. Egentlig er det Sauron, der taler gennem Ringen, og han prøver at få dem i sin magt. Han prøver at splitte dem fra hinanden. Det lykkes heldigvis ikke for ham før skoven ved Amon Hen, hvor Frodo flygter fra Boromir, fordi han vil have Ringen. Som jeg pointerede tidligere, er denne fristelse som taget ud fra Bibelen. Tolkien har fået det fra Matthæus-evangeliets 4. kapitel, hvor Satan frister Jesus. Han frister til sidst med, at Jesus kan få alle verdens riger, hvis blot han vil kaste sig på knæ og tilbede Satan, men Jesus vil ikke adlyde. Han vil kun tilbede Herren og tjene ham alene. Ringen er Satan mens Gandalf, Faramir og Aragorn er Jesus. De får tilbudt Ringen, men afviser den. De er stærke nok til at modstå fristelsen og kloge nok til at se, at det ikke vil gavne nogen, hvis de besad Ringen.

Som så mange andre eventyr behandler Tolkien emnet det gode mod det onde, som er et centralt tema i alle eventyrfortællinger. Det er meget simpelt at få folk til at forstå, da kontrasterne normalt er meget skarpe, men i *The Lord of the Rings* bliver man nogle gange i tvivl om, hvem der er god og ond. De godes hensigter kan ofte virke onde, som f.eks. da Denethor vil brænde sig selv sammen med Faramir, fordi han ikke ser noget håb for Faramirs overlevelse. Ringen har også en væsentlig rolle i dette tema. Den har magt til at gøre de gode onde, som vi ser hos Frodo, der er

Treebeard

oþe riþe to rula eþeþe all

parat til at angribe sin bedste ven, bare fordi han har opbevaret Ringen i et stykke tid.

Til at understøtte dette godt-ondt tema har vi et par Kristus-figurer i fortællingen. Frodo, som jeg beskrev tidligere, Gandalf, der genopstår fra de døde, og Aragorn. Aragorns tur gennem The Paths of the Death er en parallel til Jesu død og genopstandelse og Aragorn helbreder Minas Tirith ved blot at røre med hans hånd og et kys. Denne Kristus-figur står for alt det Tolkien selv troede på. Han var en stærk modstander af industri og ødelæggelse af natur. Denne holdning ser vi også hos Gandalf og Aragorn, der kæmper imod Sarumans industri og hans ødelæggelse af naturen. Tolkiens gode ven C.S. Lewis var også på Tolkiens side i denne sag og han er da også en vigtig del af slaget, da han som Tolkien forklarer i et brev, er afbilledet i Treebeard, der er en ente.²⁰

Afslutning

Tolkiens bøger *The Hobbit* og *The Lord of the Rings* er strøget direkte ind hos folk, og mange har virkelig taget dem til sig. Er det på grund af universet med elvere, orker, hobbitter, troldmænd og dværge, eller er det noget andet, der gør, at millioner verden over læser den år efter år? Tolkien definerer selv eventyret i sit essay *On fairy-stories* som en videreudviklet kunstart med henblik på at skabe en sekundær verden, som kendetegnes ved en indre virkelighedens sammenhæng.²¹ Et eventyr er jo bare et eventyr, men det er samtidigt noget, vi ønsker så inderligt er sandt. Det er en idealverden, som vi længes efter i vores eget liv.

Tolkien var tilhænger af fantasien og dens kraft. Han ville skabe et kunstværk, der fremtrådte enestående ved hjælp af dens egne indre love. Han skabte en verden, hvor alt var sandt. I hans øjne var det helt naturligt at give sin fantasi udtryk, og det gjorde han specielt når han skrev, hvor hans kristne tankegang kom til udtryk. Han var skaber-lærling, fordi mennesket pr. definition har en trang til at skabe og for at efterligne dets himmelske Far. Han forsøger at skabe glæde hos læserne. En glæde, der sprænger verdens mure. Den samme glæde, der sprængte verdens mure, da Jesus Kristus blev født.

---

²⁰ Enter er skovens hyrder.

²¹ Bruner/Ware: Ringen Sluttes p 128

oþe riþb eo ruld eþeþ æll

Tolkien er en mester i fortællingens kunst. Når man læser *The Lord of the Rings* får man komplette indtryk af personerne, skabningerne og omgivelserne. Man får simpelthen alt at vide, men alligevel er der en dør åben til ens egen fantasi, der gør fortællingen til ens egen. Mange eventyrforfattere har siden prøvet at gøre ham kunsten efter, men Tolkien har tilsyneladende formået at skabe noget, der er svært at gøre efter,

Det samlede budskab i *The Lord of the Rings* består i de kristne temaer. Det gode, venskab og kærlighed. Det gode, der skal besejre det onde, venskabet mellem to personer, der på trods af død og elendighed ikke skades og endelig kærligheden til livet og til alle levende væsener på jorden. Det kommer til udtryk i specielt Gandalf, Frodo og Sam, som jeg beskriver i opgaven, og det er disse ting, der gør *The Lord of the Rings* til en fantastisk fortælling, der tryllebinder folk verden over. Noget folk kan relatere til lige meget, hvilken hudfarve eller religion de har. Og netop på baggrund af dette, eksisterer der en del debatter om, hvorvidt budskabet består i noget politisk eller religiøst. Nogle vil mene, at Tolkiens viser klare politiske holdninger omkring f.eks. miljøet i hans klare afstand til industri, og omkring krig, da han deltog i 1. verdenskrig. Jeg vil mene, at alle disse påstande Tolkien måtte udvise, bundes i det religiøse. Han kommenterer hele vores verden set ud fra et kristent synspunkt, og det kommer tydeligt til udtryk igennem hele historien, og specielt gennem kærligheden, for det er den øverste magt.

Kærligheden er tålmodig, kærligheden er mild, den misunder ikke, kærligheden praler ikke, bilder sig ikke noget ind. Den gør intet usømmeligt, søger ikke sit eget, hidser sig ikke op, bærer ikke nag. Den finder ikke sin glæde i uretten, men glæder sig ved sandheden. Den tåler alt, tror alt, håber alt, udholder alt.²²

---

²² Bibelen, 1. Kor 13,4-8

ofe rimb eo ruld ehep all

LITTERATURLISTE

- Tolkien, J.R.R.**   *The Lord of the Rings*
HarperCollinsPublishers 2002
Illustreret af Alan Lee
- Bruner, Kurt**   *Finding God in the Lord of the Rings*
- Ware, Jim**   Tyndale, 2001
Ringen Sluttes
Lohses Forlag, 2002
- Dickerson, Matthew**   *Following Gandalf*
Brazos Press, 2003
- Foster, Robert**   *Det store Tolkien leksikon*
Lindhardt og Ringhof, 2004
- Jackson, Peter**   *The Lord of the Rings*
New Line Cinema 2001-2003
Extended Edition
- Jones, Leslie Ellen**   *J.R.R. Tolkien*
Greenwood Press, 2003
- Moseley, Charles**   *J.R.R. Tolkien*
Northcote House Publishers, 1997
- Shippey, Tom**   *J.R.R. Tolkien – Author of the Century*
HarperCollins Publishers, 2000
- Smith, Mark Eddy**   *Tolkien's Ordinary Virtues*
Intervarsity Press, 2002

oþe riþe to rule eþerþ all